

πέση ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ τὸ κρημνίζει ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς λειμῶνας τοῦ κόσμου τούτου. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ὕψους ἢ ἐξόχου, τὸ ὀρμητικώτερον πάντων, ἀρμόζει κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐν ὃν ἄπειρον καὶ φοβερόν, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει τὴν χειρὰ του εἰς τὰ μεγαλῆτερα καθὼς καὶ εἰς τὰ μικρότερα πράγματα τοῦ κόσμου.

Παραδείγματά τινε θέλουσι συμπληρώσει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παραλληλισμοῦ τούτου. Ὑπάρχει εἰς τὴν Ἰλιάδα χωρίον τι ἀξιοπαρατήρητον διὰ τὸ ὕψος του· ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἀχιλλεὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου φαίνεται ἄνευ πανοπλίας ἐπὶ τῶν προχωμάτων τῶν Ἑλλήνων, καὶ τρέπει εἰς φυγὴν τὰς Τρωαδικὰς φάλαγγας μὲ τὰς φωνάς του. Τὸ χρυσοῦν νέφος τὸ ὁποῖον περιτριγυρίζει τὸ μέτωπον τοῦ υἱοῦ τοῦ Πηλέως, ἡ φλόξ ἥτις ὑφθαίεται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, ἡ σύγκρισις τῆς φλογὸς ταύτης μὲ πυρρὴν καίουσαν ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐπὶ τοῦ ὕψους πύργου πολιορκουμένου, αἱ τρεῖς ἀλλεπάλληλοι κραυγαὶ τοῦ Ἀχιλλέως, αἵτινες τρεῖς προξενοῦσι σύγχυσιν εἰς τὰς Τρωϊκὰς τάξεις· ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦν τὸ Ὀμηρικὸν ἐκεῖνο ὕψος, τὸ ὁποῖον σύγκειται, ὡς ἐρρέθη, ἀπὸ τὴν ἔνωσιν (συνάφειαν) πολλῶν ὠραίων συμβεβηκότων καὶ ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν λέξεων.

Ἐκ τῶν τοῦ Σατωδριάνδου.

I. M. P.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ὀνοματολόγιον Ναυτικόν. Ἐν Ἀθῆναις ἐκ τοῦ βασιλικοῦ τυπογραφείου, 1848.—Ἔς 8ον, ἐκ σελ. 72.

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ὄρων τεχνικῶν, ὄρων μάλιστα τὸ πρῶτον σήμερον γινομένων δεκτῶν τῇ προσταγῇ τῆς ἐξουσίας, δὲν ἀνήκει βεβίως εἰς ἡμᾶς τοὺς πάντη ἀσπλαμνίους νὰ κρίνωμεν ἐὰν καὶ κατὰ πόσον εἶναι ὀρθοί. Μίαν μόνην γενικὴν παρατήρησιν, ἐφαρμοζομένην εἰς ὅλην τὴν περὶ τὴν γλῶσσαν νομοθεσίαν, ἔχομεν νὰ προτείνωμεν, ὅτι ὅσκις πρόκειται νὰ νομοθετηθῶσιν ὅροι μέλλοντες νὰ γίνωσι κτῆμα τοῦ λαοῦ, κτῆμα συνήθως ἀποκροῦν τὰς μεταβολάς, τὰς συνεχεῖς τούλάχιστον, ἀνάγκη πᾶσι νὰ γίνεσθαι ἡ ὀνοματοθεσία μετὰ πολλῆς περισκέψεως καὶ μετὰ μεγίστης κρίσεως, πρὸ παντὸς δὲ μετ' ἀντιπαράθεσιν λίαν ἐπισταμένην τῆς ἐννοίας τῶν ἀποδολλομένων καὶ τῶν εἰσποιουμένων λέξεων. Αἱ λέξεις σημαίνουν πράγματα, καὶ τὰ πράγματα ἔχουσιν ἑκάστην ἰδίαν ἱστορίαν. Ἐὰν ἄρα ὁ ὅρος τὸν ὁποῖον σήμερον

καθιερῶ ἐμφάνη ἱστορικῶς ἄλλο τι, ἢ καθιέρωσις εἶναι διττῶς ἐπιβλαβής, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἥς τινος διαστρέφω τὴν τε ἐννοίαν καὶ τὴν ἱστορίαν, καὶ πρὸς τὴν νεωτέραν, εἰς τὴν ὁποῖαν εἰσάγω, καὶ ἐπιβάλλω μάλιστα, ἀτόπους λέξεις, ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν νὰ παραδεχθῶ ἄλλας, καὶ σημαντικωτέρας καὶ ὀρθωτέρας.

Ὑποθέτομεν δὲ ὅτι τοιαύτη ἀρχὴ ἐχειραγώγησε καὶ τοὺς συντάξαντας τὸ *Ναυτικὸν ὀνοματολόγιον*, τὸ ὁποῖον ἴσως ἐλληνικώτερον καὶ εὐφωνότερον ἔπρεπε νὰ ἐπιγραφῇ *Ὀνομαστικόν*, ὅπως ἐπέγραψε καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὁ Πολυδεύκης· διότι, ὅσκις εὕρισκωμεν λέξεις ἐτοιμοὺς καὶ καλὰς εἰς τὴν ἀρχαίαν, πρὸς τί νὰ κοπιῶμεν ἡμεῖς ὀνοματοθετοῦντες, καὶ μάλιστα ἀκυρολογοῦντες πολλάκις;

Ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε, προσαγορεύομεν ἀσμένως τὴν πρόθεσιν τοῦ ν' ἀποσκορακισθῶσι λέξεις βάρβαροι καὶ ξενοπρεπεῖς· ἐὰν δὲ καὶ εὐτύχησιν οἱ συντάκται περὶ τὴν ἀντικατάστασιν, βεβαίως τὸ ἔργον εἶναι πλείστου λόγου ἄξιον.

Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀναγγέλλοντες τὸ βιβλίον, ἐπιφέρομεν ἐν παρόδῳ φιλολογικὰς τινὰς παρατηρήσεις, καὶ ταύτας μετὰ πολλῆς τῆς συστολῆς.

Διὰ τῆς ἐπὶ κεφαλίδος τοῦ βιβλίου ἐγκυκλίου ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸς ἀπαιτεῖ νὰ γίνεσθαι τοῦ λοιποῦ χρησὶς τῶν νεωτέρων ὄρων α ἐν τε τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν ἡμερολογίων, τὴν ἐκφώνησιν τῶν κελευμάτων καὶ εἰς αὐτὰς τὰς προφορικὰς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ σχέσεις. β

Ἀλλ' ὅπως γένηται τοῦτο ἔπρεπε, νομίζομεν, νὰ μὴ ἄρχεται τὸ *Ὀνοματολόγιον* ἀπὸ τῶν ἀγνώστων, δηλαδὴ ἀπὸ τῶν νῦν γινομένων δεκτῶν λέξεων, τὰς ὁποίας ὁ μέλλων νὰ μεταχειρισθῇ ἀγνοεῖ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν γνωστῶν. Ἄλλως, κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν τάξιν τοῦ *Ὀνοματολογίου*, ὁ θέλων νὰ συντάξῃ, ὅπως ἐντέλλεται ὁ ὑπουργός, ἀναφορὰν ἐν ᾗ πρόκειται φέρ' εἰπεῖν περὶ *νομῶν*, καὶ *ρύματιων*, καὶ *ισχάδων* (οὐχὶ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἦλθε νὰ γευθῇ ὁ Εὐρύξης εἰς τὴν Ἀπτικήν), καὶ *ἀναγονσῶν*, καὶ περὶ τῶν ἀσέμων *δελτωτῶν*, ἢ ὁ θέλων νὰ προστάξῃ *ἀπόλαβε* ἀντὶ *ἀμπότσα* καὶ *ἀνάκρουε* ἀντὶ *καλούμα*, πρέπει νὰ ἐπιξέρεται ἐκάστοτε ἐβδομήκοντα καὶ δύο σελίδας, ὅπως εὗρη τοὺς ὄρους εἰς τὴν 1, 15, 26, 30, 46 καὶ 62. Ποσάκις ὁ ταλαίπωρος, ἐὰν τύχῃ μάλιστα ἀγωνιστής, θ' ἀναθεματίσῃ καὶ τὸ ὠδὸν καὶ τὸ σπάδην, καὶ τὸν τετραῖν καὶ τὸ κοχλιοστρόφιον! Ἐνῶ, ἐὰν προστάσσοντο κατ' ἀλφάβητον οἱ σημερινοὶ ὄροι καὶ ἐξηγούντο διὰ τῶν νεωτέρων, καὶ ἡ ἀναφορὰ καὶ τὸ κελευσμα θὰ ἐγίνοντο ἐν ἀκαρεῖ καὶ μετὰ μεγίστης εὐκολίας.

Δὲν εἶναι δὲ μόνον ἀμέθοδον ἀλλὰ καὶ ἐλλιπὲς τὸ *Ὀνοματολόγιον* καὶ λέγοντες ἐλλιπὲς δὲν ἐννοοῦμεν περὶ τὰς λέξεις, διότι τὸ πρᾶγμα δυσκολώτατον διὰ τοῦτο δὲν εὗρομεν ἐν αὐτῷ οὔτε τὴν *πρόπλονα ναῦν* τοῦ Θουκυδίδου, οὔτε τὴν *ἐπίπλονα ναῦν* τοῦ Πολυδίου, οὔτε τὸ *ἐμβολὰς δοῦναι* τοῦ Ξενοφῶντος, οὔτε τὸν *καταπειρατῆρα* τοῦ Ἡροδότου· ἀλλὰ περὶ τὰ κεφάλαια. Οὕτω, π. χ. γίνεται

μὲν λόγος περὶ καθολικῆς, οὐχὶ ὁμῶς καὶ περὶ παρ-
ολικῆς. Πῶς λοιπὸν ἔλκει ἡ ἑταιρεία τῶν Ἑλληνικῶν
ἀτμοπλοίων εἰς τὴν γῆν τῆς Σύρας τὴν Ὑδραν καὶ
τὸ Παρελλήνιον χάριν ἐπισκευῆς; ἢ τί γίνεται ὁ
πάρολος, καὶ αὐτὸς ὁ χαμουλκὸς τοῦ Πολυδεύκου;

Ἐχομεν δὲ καὶ ἄλλην μίαν, ἐσφαλμένην ἴσως, ἰδέαν,
τὴν ὁποίαν ὁμῶς κρίνομεν καλὴν νὰ ὑποβάλλωμεν
εἰς τοὺς νομοθέτας τῆς γλώσσης. Ἐὰν ἡ λέξις δι' ἧς
ἐρμηνεύει τι σήμερον ὁ λαὸς δὲν εἶναι ξενική, ἢ
βέρβαρος, ἢ κακόζηλος, πρὸς τί ἀποβάλλεται καὶ
ἀντικαθιστᾶται δι' ἄλλης, πολλάκις μάλιστα γενι-
κὴν ἐχούσης τὴν σημασίαν; Ἀδιάφορον ἔαν δὲν εὐ-
ρίσκεται εἰς τὰ λεξικά· τὸ πρῶτον, τὸ ἀρχέτυπον
τῶν λεξικῶν εἶναι τὸ στόμα τοῦ λαοῦ. Ἐὰν ἡ Ἑλλη-
νική λέξις σώζεται εἰς αὐτό, οὐχὶ μόνον δὲν πρέπει
ν' ἀπορρίβηται ἀλλὰ καὶ νὰ θησαυρισθῇ. Τούτου δο-
θέντος, λυγούμεθα ὅτι τὸ Ὀνοματολόγιον μετεποίη-
σε τὸν καθρέπτην εἰς ἄβακα, ἐνῶ ἄβακα ἐδάπτισε
καὶ τὴν καππαδιὰν (σελ. 39), τὸν γοφόν (1) εἰς
ισχίον, τὰ μερῖα εἰς γλουτούς, ἐνῶ μάλιστα ἐκεῖνα
εἶναι καὶ εὐσημότερα τούτων, τὴν γλαφυροτάτην
πλέονσαν εἰς γάστραν, τὸ κοράκι εἰς στεῖραν, τὸν
ἀγαθὸν εἰς καθῶν, καὶ πλεῖστα ἄλλα. Οὐτ' ἐννοοῦ-
μεν διὰ τί τὰ οὐδέτερα φαλάγγια ἐγένοντο θηλυ-
καὶ φάλαγγες, καὶ αἱ θηλυκαὶ φρακταὶ οὐδέτερα
φράγματα.

Ὅτι τὸ ὀνομαζομένον δὲν γίνεται πάντοτε εὐδο-
κίμως ἔστω παράδειγμα καὶ τὸ σκευαγωγὸν πλοῖον
τοῦ Ὀνοματολογίου (σελ. 54). Ἡ λέξις βέβαια ἀ-
ξιόλογος, ἀλλὰ κατηγορεῖται καὶ ἐπὶ ἀμαξῶν, καὶ ἐπὶ
κτηνῶν, καὶ νῆ Δία, καὶ ἐπὶ ὄντων λογικῶν φερόντων
σκεύη· πλὴν τούτου τὰ σκευαγωγὰ πλοῖα δὲν φέ-
ρουν μόνον σκεύη. Ὁ γαυλὸς τοῦ Ἡροδότου ἀνα-
πληροῖ, καθ' ἡμᾶς τοῦλάχιστον, κυριολεκτικώτερον
τὸ σκευαγωγὸν τοῦ Ὀνοματολογίου. « Καταβάν-
τες δ' οὗτοι ἐς Φοινίκην καὶ Φοινίκης ἐς Σιδῶνα
πόλιν, αὐτίκα μὲν τριήραες δύο ἐπλήρωσεν, ἅμα δὲ
αὐτῷ καὶ γαυλὸν μέγαν παντοίων ἀγαθῶν » (2).
Γαυλὸν οὕτω πλήρη παντοίων ἀγαθῶν, καὶ οὐχὶ
ἀπλῶς σκευῶν, τίς καὶ ἐκ τῶν ὀχημαστικῶν τῶν
λέξεων δὲν ὀρέγεται;

Τολμῶμεν ἐπὶ τέλους νὰ προσθέσωμεν καὶ ἐτέ-
ραν σημείωσιν. Εἴπομεν προλογίζοντες ὅτι ἐκάστη
λέξις ἔχει καὶ ἱστορικὴν ἀξίαν, καὶ ὅτι ἡ ἀξία αὐ-
τῇ δὲν πρέπει νὰ ἀλλοιοῦται ἀνθαιρέτως. Τοιαύ-
την δὲ ἀλλοίωσιν νομίζομεν ὅτι ἐπαθὲν τινες ὄροι ἐν
τῷ Ὀνοματολόγιῳ, καὶ ἰδίως ἡ βάρις. Ἡ ταλαι-
πῶρος αὕτη βάρις, ἥτις πρέπει νὰ γράφεται ὀρθώ-
τερον μετὰ περισπωμένης, ἐγένετο τρίκυρος, ὃ ἐστὶ
canonnière, κανονόρος, gun-boat· καὶ ὁμῶς ἐξ
ὧν λέγει ἐν ἐκτάσει περὶ αὐτῆς ὁ πατὴρ τῆς ἱστο-
ρίας (3), φαίνεται ὅτι δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν καννο-

νοφόρον (4) τοῦ Ὀνοματολογίου. Πλὴν τούτου καὶ
ἡ λέξις ξένη, ἐξ Αἰγύπτου, καὶ κατὰ τὸ Β'. ψήφισμα
ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς πρὸς τοὺς ἐτερόχθονας νὰ
λαμβάνωσι τὰς θέσεις τῶν αὐτοχθόνων.

Ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι τὸ ἔργον δυσκολώτα-
τον, ὥς προσέπομεν· ἀς ὁμολογήσωμεν ἐξ ἐναντίας
πολλὰς τὰς χάριτας πρὸς τοὺς ἐπιχειρήσαντας αὐτό
καὶ μοχθήσαντας.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—οοο—

ΝΕΟΕΒΟΡΑΚΟΝ. Ἡ πόλις αὕτη ὠκοδομήθη ὑπὸ
τῶν Ὀλλανδῶν τὸ 1621· τὸ δὲ 1697, εἶχε πληθυ-
σμόν 4,302 κατοίκων, τὸ 1730, 8,638, τὸ 1756,
13,740, τὸ 1786, 23,614, τὸ 1790, 33,131, τὸ
1800, 60,489, τὸ 1820, 123,706, τὸ 1830, 213,
470, τὸ 1835, 269,873, τὸ 1841, 312,710, καὶ
τὸ 1855, 629,810.

Σήμερον δὲ ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τὰς 650,
000, καὶ αὕτη εἶναι ἡ πολυανθρωποτέρα πόλις ἀπά-
σης τῆς Ἀμερικῆς.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΑΙ. Ἐν Ἀδυσσηνίᾳ τιμῶνται τὰ ἐμ-
πορεύματα ἀντὶ ὠρισμένης τινὸς ποσότητος πιπέ-
ρεως καὶ ἄλατος. Ἐν τῇ Νέᾳ Γῇ ἀντὶ ζηροῦ ἀντα-
καίου (mogue), ἐν Βιργινίᾳ ἀντὶ νικοτιανῆς, ἐν
Κιάκτη τῆς Κίνας ἀντὶ τοῦ ἐπιτοπίου ὑφάσματος
τοῦ καλουμένου ναγκίνα. Ἐπὶ Βυζαντινῶν πολ-
λάκις ἐτιμῶντο ἀντὶ συρικῶν ὑφασμάτων. Εἰς διά-
φορα τῶν Ἰνδιῶν μέρη ἡ ἑλλειψίς νομισμάτων ἠνάγ-
κασε τοὺς κατοίκους νὰ μεταχειρίζωνται εἶδος
κοχλίων, ὅπερ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐν Γουϊνέα καὶ
ἀλλαχοῦ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀνακαλύψεως
τῆς Ἀμερικῆς μετεχειρίζοντο εἰς τὸ Μεξικὸν ἀντὶ
νομισμάτων κόκκους κακάου. (βλ. Henri Storch,
Cours d'économie politique. T. IV. note 6.)

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ. Ἡ συνθήκη τοῦ χαιρετίζειν δι' ἐ-
κατὸν καὶ ἐνὸς κανονοβολισμῶν τοὺς αὐτοκράτορας
καὶ βασιλεῖς ἔλαβεν ἀρχὴν ἐκ τοῦ περιστατικοῦ
τούτου· ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς ἐπανερχό-
μενος νικηφόρος εἰς Γερμανίαν ἐμελλε νὰ διέλθῃ
διὰ τῆς Αὐγούστης, αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἀπεφά-
σισαν νὰ ὑποδεχθῶσιν αὐτὸν μετὰ πολλῶν τιμῶν,
καὶ μάλιστα δι' ἐκατὸν κανονοβολιῶν. Ἀλλὰ μετὰ
τὸν χαιρετισμὸν ὁ φρούραρχος ἀμειβάλλων ἂν αἱ
κανονοβολαὶ ἦσαν 100 ἢ 99, προσέταξε νὰ ῥίψω-
σιν ἔτι μίαν, ἵνα μὴ ἀποδώσῃ τῷ αὐτοκράτορι μι-
κρότεραν τῆς παρὰ τοῦ δήμου ψιφισθείσης τιμῆς.
Ἀπὸ τῆς Αὐγούστης ὁ αὐτοκράτωρ μετέβη εἰς Νυ-
ρεμβέργην, ἥς τινος οἱ κάτοικοι μὴ θέλοντες νὰ
ὑποδεχθῶσιν αὐτὸν μὲ ὀλιγωτέρας τιμᾶς, ἔρριψαν
ἐκατὸν καὶ μίαν κανονοβολίας. Ἐκτοτε καθιερώθη
πανταχοῦ ἡ συνθήκη αὕτη.

(1) Ἐκ ταύτης οὖν τῆς ἀκάνθης κοφόμενοι ἔλαβον τε δι-
πύλας, πλινθιδὸν συντάμῳι καυπηγούμενοι τρόπον τοιούτου· περὶ
τῶν φ ο υ ς πυκνούς καὶ μακροὺς περιείρουσι, κλ. Ἡρόδ. Β'. 96.

(2) Ἡρόδ. Γ'. 136.

(3) Ὁ αὐτὸς Β'. 96.

(4) Γράψε τὸ κανόνιον μετὰ δύο νν, ὥς παραγόμενον ἐκ
τοῦ κ α ν ν α, τοῦ σημαίνοντος κλάμον· λέγομεν καὶ ἡ κ α ν ν α
τοῦ τυφεκίου, καὶ ὁ ε κ α ν ν ο ν τυφεκί.